

KAYNAKÇA

- ÇOBAN, S. Silikon Bileşiklerinin Genel Özellikleri ve Sağ-ladıkları Terbiye Etkileri. Tekstil & Teknik. Sayı 21. Ekim 1986.
- ÇOBAN, S. Silikon Bileşiklerinin Tekstil Terbiyesinde Kullanım Alanları. Tekstil & Teknik. Sayı 9 Ekim 1985.
- KAYA, M. Günümüzde Bitim İşlemlerinden Beklenen ve Elde Edilenler 4. Uluslararası Tekstil Sempozyumu. Tebliğler. Ekim 1986. Çeşme-İzmir.
- SABIA, A., J. Applying Silicones By Foam Finishing Technology American Dyestuff Reporter. May 1985.

- TARAKÇIOĞLU, I. 1979. Tekstil Terbiyesi ve Makinaları. Cilt 1. Ege Üni. Matbaası. Bornova.
- YAKARTEPE, M. Organik Kimya'dan Silikon Aprelemede Son Gelişmeler Tekstil Moda Dünyası. Sayı 30. Temmuz 1986.
- Organik Kimya Teknik Bültenleri.
- Organik Kimya Teknik Araştırmaları.
- Hoechst Final Finishing with Polysiloxanes.
- Development In Textile Finishing. International Dyer & Textile Printer. January, 1985.
- Guide to New Auxiliaries. International Dyer & Textile Printer. December, 1984.

Tekstil Sektörümüzün Modern Tekstil Makinaları Açığını Kapamada İthalat Yolu ile Kiralamanın Önemi ve Sağlayabileceği Yararlar

Muharrem ÖZDEMİR
Yrd. Doç. Dr.

İTÜ Sakarya Müh. Fakültesi - ADAPAZARI

Tekstil sektörümüz 2 Milyar Doları aşan ihracat geliriyle toplam ihraç gelirlerimiz arasında önemli bir paya sahiptir. AT'na katılmayı planladığımız şu günlerde AT içinde rekabet edebilecek ve fazla sorun yaratmayacak tek sektörün tekstil olduğu Eylül 1987 başında toplanan 1. Sanayi Şurasında önemle vurgulanmıştır.

Türk tekstilinin ileride tekstilde söz sahibi ülkelerle rekabet edebilmesi, modern teknolojiye sahip tekstil makina ve araçlarına sahip olmakla ve bunun dolaylı bir sonucu olarak kaliteli ve ucuz mal üretip, satmakla mümkün olabilecektir. Ne var ki, tekstil sektörümüzde yer alan makina parkının 2/3'ü eski makinalardan oluşmakta olup, modern makina açığı önemli boyutlara varmaktadır.

Gerek imalatında ve gerekse ithalatında karşılaşılan güçlükler tekstil sektörümüzdeki modern makina kapasitelerini henüz istenen düzeylere getirememiştir. Bu konuda, yatırımcıların karşısına bazı kolaylık ve yararlar sağlayabilecek olan ve aynı zamanda hükümetçe de desteklenen "İthalat Yoluyla Kiralama" alternatifi çıkmaktadır. Yatırımcılar (firmalar), belli süreler için olsa bile, bu yolla maki-

na yatırımlarını kolaylıkla gerçekleştirebilme olanaklarına sahiptir.

THE IMPORTANCE OF LEASING THROUGH IMPORTING TO BRIDGE THE GAP IN MODERN TEXTILE MACHINERY REQUIREMENTS FOR OUR TEXTILE SECTOR AND ITS BENEFITS

Our textile sector with its exports income exceeding 2 billion dollars has an important place in the total exports income.

Nowadays, as we are planning to participate in the European Community, it has been stated in the 1.th Industrial Council meeting on September 1987 that the unique industrial sector is the textile sector which can compete in the European Community and which will not create any problem. In the future, The ability of the Turkish textile industry to compete with the countries which have a say in textile industry will depend on having modern machines and facilities, and on producing and selling quality cheap goods. In fact, 2/3 of the machine layouts that exist in our textile sector are old, and modern machine requirements have attained important sizes.

The difficulties in both the manufacturing and import activities have caused the modern machine capacities in our textile sector not to attain the desired level. In this subject, the alternative of leasing by imports is in front of the investor firms and by this method which is motivated by the government some important benefits and facilities may be obtained. The investors (firms), even if they use this method for certain periods only, they may have some chance to have their investments realized more easily.

1. GİRİŞ

Türk tekstil sektörü toplam ihracatımız içindeki önemli payı ile (1986'da 2,13 Milyar dolar) lokomotif sektör olma özelliğini sürdürmektedir. AT üyeliğine başvurulduğu ve topluluğa katılma hazırlıklarının görüldüğü şu günlerde, tekstil sektörümüzün önemi daha da artmaktadır. 1987 Eylül ayı başlarında (1-3 Eylül 1987) 1. Sanayi Şurası'nda, topluluk içinde rekabet edebileceğimiz tek ve fazla sorunu bulunmayan sanayi sektörümüzün tekstil sektörü olduğu vurgulanarak, bu sektörün bir süre daha teşvik edilmesi istenmiştir. Şurada tekstil sektörüyle ilgili olarak ele alınan sorunların başında, mevcut tesislerin iyileştirilmesi ile yeni yatırımların teşviki gelmiştir. Buna bir çözüm olarak ise, en yeni teknolojilere yönelik yatırımların teşvik edilmesi, ihracatta kota önceliğine sahip ürünlerin daha değerli cinslere kaydırılması vb. gibi bazı önemli önerilerde bulunul-

muştur. Bu gibi önlemlerin alınması halinde, tekstil sektörümüzün liberasyondan fazla etkilenmeyeceği ve AT için de rahatça rekabet edebileceği ileri sürülmüştür.

Bu gerçeklerin ışığı altında tekstil sektörümüzün teknolojik açıdan bir analizi yapılacak olursa, görülecektir ki bu sektörümüz, dünyada bu alandaki rakip ülkelere oranla verimlilik ve teknoloji açısından bir hayli gerilerdedir. Örnek verilecek olursa, Japonya, G. Kore, Tayvan vb. gibi uzak doğu ülkeleri ile B. Almanya ve İtalya gibi aynı zamanda sektöre teknoloji sunan ülkeler teknolojik yönden ileri gitmişlerdir. Bu ülkelere yetişmemizin kısa sürede mümkün olamayacağı ortadadır. En azından 8-10 yıl gibi bir süreye gereksinim vardır. Türk tekstil sektörü, Gelişmiş Ülkelerle arasındaki bu teknolojik açığı kapatmak zorundadır. Sektördeki işçilik maliyetleri her ne kadar düşük olsa da verimlilik azlığı nedeniyle ortaya konan ürünlerin fiyatları yüksek olmakta, bu ise diğer ülkelerle olan rekabetimizi olumsuz yönde etkilemektedir.

Burada modern teknolojiye sahip olmakla birlikte verimlilik kaybını önlemede eğitilmiş ve beceri sahibi elemana, kısaca nitelikli elemana olan gereksinim önemli bir biçimde karşımıza çıkmaktadır. Çünkü, yetiştirilmiş nitelikli eleman sayesinde hem verimlilik artacak ve hem de daha kaliteli ürünler ortaya konabilecek ve böylelikle de Avrupa pazarlarında rekabet olanaklarımız daha da artmış olacaktır. Bu sayılanlar yanında üzerinde durulması gerekli bir önemli nokta da, halen 2/3'ü eski teknolojiye sahip tekstil makinalarıyla donatılmış bulunan tekstil sektörümüzün, yeni ve teknolojik üstünlüğe sahip makina ve araçları temin ederek bu söz konusu açığı nasıl kapatacağı ve bunun yollarının ne olacağı gibi konuların araştırılmasıdır.

2. MODERN TEKSTİL MAKİNALARININ TÜRKİYE'DE İMALİNDE YA DA İTHALATINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Konunun derinlemesine bir analizini yaptığımızda iki seçenektan birisiyle karşı karşıya kaldığımızı görürüz. Bunlar, modern teknolojiye sahip bu makinaları ya Türkiye'de üretmek ya da belli süreler için gereksinim duyulan bu makinaları dışarıdan getirmek, başka bir deyişle ithal etmektir. Şimdi bu alternatifleri aşağıda sırasıyla görmeye çalışalım.

2.1. İmalatla İlgili Sorunlar

Türkiye'de tekstil makinaları üretimi henüz

tekstil sanayiimizin tüm ihtiyaçlarını karşılayacak düzeye erişememiştir. Tekstil terbiyesi, boyama, apre makinaları üretimiyle ilgili sanayi dalları ile dokuma makinalarının mekiksiz tiplerinin üretilmesiyle ilgili sanayi dallarında önemli gelişmeler sağlanmasına rağmen varılan nokta henüz yeterli düzeyde olmayıp daha emekleme aşamasında bulunmaktadır.

Günümüzde üretim araçlarının sağlanmasında neredeyse tamamen yurt dışına, diğer bir deyişle ithalata bağımlı sayılırız. Bunun doğal bir sonucu olarak her yıl ihracat gelirimizin yaklaşık % 15'i makina alımına ayrılmaktadır. Yurt içinde oluşturulan tekstil makinaları imalat sanayii'nin yeterli düzeyde olmaması nedeniyle bu sektörün şimdilik yatırım makinaları gereksiniminin tamamını karşılayacağını sanmak fazla bir iyimserlik olur.

2.2. İthalatla İlgili Sorunlar

İkinci seçeneği, diğer bir deyişle ihtiyaç duyulan modern tekstil makinalarının yurt dışından getirilmesi konusunda tercihi ele alacak olursak, bu konuda da önemli sayılabilecek bazı engellerin karşımıza çıkmakta olduğunu görürüz. Bu söz konusu engelleri ana hatlarıyla şöyle açıklayabiliriz.

— Yurt dışından getirilecek modern makinaların Devlet Planlama Teşkilatı'nca teşvik kapsamına alınıp, alınmadığı konusunun gündeme getirilmesi.

Eğer yatırım teşvik kapsamına alınmamışsa yatırım indirimi, gümrük vergileri muafiyetinden yeteri kadar yararlanamama gibi ithalatçı yönünden olumsuz durumlarla karşılaşılabilir.

— Yurt dışından getirilecek makina ve araçlar teşvik kapsamına alınsa dahi döviz tahsisi (döviz dar boğazı nedeniyle bu önemli bir sorun yaratmaktadır), yatırımın teminata bağlanması, akreditif vb. gibi konular ithalatı sınırlayıcı ya da başka bir deyişle zorlayıcı sorunlar yaratabilmektedir.

— İthal edilen makinaların ülkemiz açısından yarattıkları teknolojik sorunlar da bu konuda önemli olabilmektedir. Başlangıçta ithal koşulları uygun gözükse de sonraları ortaya çıkan yedek parça, makinaların ülke koşullarına tam uyum sağlayamaması gibi bazı sorunlar sektörde önemli sıkıntılara neden olabilmektedir.

— İyi bir araştırma yapmadan yurt dışından getirilen ve bizler için hâlâ modern sayılabilen fakat ekonomik ömürlerinin en az yarısını tamamlamış kullanılmış makinalar, ülke ekonomisi açısından önemli kayıplara neden olabilmektedir. Örneğin,

teknolojinin hızla ilerlediği ve günden güne geliştiği günümüz ortamında bu tür makinalara yatırımda bulunmak (daha üstün niteliklerinin piyasaya sürülmesiyle bu makinaları teknolojik yönden kısa sürede etkisiz kılacağı için) ülkemizi önemli döviz kayıplarına uğratabilmektedir. Bunun bir diğer sakıncalı yönü de, henüz kırırdanma aşamasında olan tekstil makinaları imalat sanayii sektörünün gelişmesine engel olarak bu sektöre önemli bir darbe vurmasıdır. Zira, yurt içinde imal edilen tekstil makinalarının, örneğin mekiksiz dokuma tezgahlarının, eski tiplerine göre daha ucuz olmasına rağmen, kullanılmış olanlar ithal fiyatlarına göre biraz pahalıya gelebilmekte, böylece bu alandaki tercihler kullanılmış olanlarının ithaline doğru yönelebilmektedir.

Hükümetimiz tekstil sektöründeki makina açığını kapatmak amacıyla bu gibi teşviklerde bulunurken, konunun çeşitli yönlerini etraflıca araştırmalı ve ülke ekonomisine olan etkilerini dikkatle gözden geçirmelidir. Aksi halde daha emekleme aşamasında olan tekstil makinaları imalatına yönelik sektörümüz önemli yaralar alabilir.

3. İTHALAT YOLU İLE KİRALAMA ALTERNATİFİ

İthalatın zorluklarını içeren buraya kadarki açıklamalarımızdan sonra şimdi de kesin bir şekilde kapatılması gereken bu teknolojik açığı ortadan kaldırmanın bir diğer yolu olan "İthalat yolu ile Kiralama"nın önemine ve sağlayabileceği yararları değinmek istiyoruz.

3.1. İthalat Yolu İle Kiralama Kavramı ve Önemi

Bilindiği üzere 28.6.1985 tarihinde ülkemiz mevzuatına 3226 sayılı "Finansal Kiralama Kanunu-FKK" ile girmiş bulunan "Finansal Kiralama", kiracı durumundaki işletme veya kuruluşlara mali (finansal) olanak sağlayan önemli bir araçtır ve tekstil sanayiimizin ihtiyaç duyduğu modern makina ve araçlarının temininde önemli kolaylıklar sağlayabilecek nitelikte bir yöntemdir.

3.2. İthalat Yolu ile Kiralama Yönteminin Teşvik ve Vergiler Açısından Sağlayabileceği Kolaylıklar

Finansal Kiralama'nın ithalata yönelik olarak kullanılması ile yatırımcılara önemli kolaylıklar sağlanmaktadır. Nitekim, FKK'nın 28-29. maddelerinde, ithalata yönelik finansal kiralama kullanımıyla ilgili olarak teşvik ve gümrük vergileri hususunda şu kolaylıklara yer verilmektedir.

— Kiralayan (kiralama şirketi), kiracı'nın teşvik belgesinde belirtilen ve satın alma halinde onun tarafından kullanılmasına hak kazanılan teşviklerden teşvik mevzuatı esasları çerçevesinde yararlanır.

— Kiralayanın yatırım indirimi istisnasından yararlanabilmesi için yatırımın teşvik belgesine bağlanmış olması (tekstil makinaları yatırımı ve ithalatı teşvik kapsamındadır) ve kiralanacak malın yeni olması gerekmektedir.

Burada kiracı işletme lehine iki durum ortaya çıkmaktadır:

Birincisi, kiralayanın yatırım indiriminden yararlanması dolayısı ile kira ödemelerini (taksitlerini) kiracısı için daha düşük tutması, İkincisi de, yurda sokulacak makina ve araçların yeni ve modern araçlar olmasıdır ki, bu da kiracıya diğer firmalara oranla teknolojik bir üstünlük sağlamaktadır.

— Finansal kiralama ile ithalat sözleşmesi gereğince yurda getirilmesi planlanan makina ve araçlar teşvik belgesine sahip bulunmasalar bile, yurda girişlerinde süre kısıtlaması hariç gümrük vergileri yönünden geçici muafiyet rejimine tabi olurlar. Sadece ileride doğabilecek vergileri karşılayacak kadar bir teminat alınır ve kesin ithalatı yapılmayıp, malın yurt dışına çıkarılmasının (iadesinin) istenmesi halinde de bu teminat çözülür.

Aynı şekilde, bu hüküm de, finansal kiralama işleminde bulunanlar açısından önemli bir kolaylıktır ve böyle bir teşvik bulunmasa da, ithalatta finansal kiralama kullanılması yolu ile tekstil sektörümüzün gereksinim duyduğu makina, araç ve gereçlerin yurda getirilmesi olanak dahiline girmiş olmaktadır.

3.3. İthalat Yolu ile Kiralama'nın Yatırımcılara Sağlayacağı Yararlar

İthalat yolu ile yatırımda bulunacak yatırımcılara, kiralama kullandıkları takdirde sağlanacak yararlar, yine FKK'nın ilgili maddeleri uyarınca şu şekilde özetlenebilir:

— FKK'nın, kiralayanı da teşvik tedbirlerinden yararlandırması, finansal kiralama için engel teşkil eden önemli bir sakıncayı ortadan kaldırmış ve teşviklerden yararlanma açısından satın alma ile kiralama arasında bir paralellik sağlanmıştır.

— Teşvik tedbirlerinden yararlanamayan bir yatırımda, yatırım mallarının yurt dışından kiralanması halinde yatırımcı firma "geçici muafiyet rejiminden" yararlanarak, gümrük vergisi ödemek-

sizin, malları ekonomik ömürleri süresince kullanabilmektedir.

— Yatırımların banka kredisiyle karşılanması durumunda, bankalar karşılaşacakları riskler dolayısıyla daha yüksek bir teminat istemektedirler. Yatırımcı bu teminatı bulsa dahi, alacağı kredi epey pahalıya gelmektedir. Oysa, ithalat yolu ile kiralamada, yatırımcı firmanın (kiralayanın) malın mülkiyetine sahip olması kendisi açısından yeterli bir teminat sayılmakta, diğer teminatlara fazla itibar etmemektedir. Dolayısıyla banka kredisi alma olanağı sınırlı olan yatırımcılar açısından, özellikle yatırım malı ithalinde, finansal kiralama yöntemi, satın almaya oranla daha çekici olabilmektedir.

— Kiracı durumundaki işletmeler, kira ödemelerini gider olarak gösterebildikleri için, yatırım mallarını satın almaları yerine kiralamaları, vergi açısından daha avantajlı olmakta, dolayısıyla kiralama satın almaya oranla daha ucuza gelebilmektedir. (*)

4. SONUÇ

Yukarıdaki açıklamalarımızdan da anlaşılacağı üzere, tekstil sektörümüzün teknolojik açığını kapatmada oldukça uygun ve hâlâ çekiciliğini koruyabilen yollardan birisi de "İthalat Yolu ile Kiralama"dır ve tekstil makinaları imalatına yönelik sanayi sektörümüzün, tekstil sanayiinde faaliyette bulunan tüm fabrika ve atölyeler için yeterli hale gelinceye kadar bu yolla makina, araç ve gereç temini-

nine gitmek, kiralama'nın sağlayacağı avantajlar da göz önüne alınacak olursa, daha makul ve daha elverişli olacaktır.

KAYNAKÇA

Tekstil Konusunda:

- ÖZDEMİR M., Tekstil Endüstrisinde Yeni Makina ve Teçhizata Duyulan İhtiyaç ve Bunun Finansmanında Kiralama (Leasing) Yönteminin Rolü ve Önemi, III. Ulusal Tekstil Sempozyumu, Kasım-1986, Bursa.
- Tekstil Endüstrimizin Sorunları ve AET Karşısındaki Durumu, ISO Arş. D. Yay. No. 18, İst. 1984.
- Tekstil-Moda Dünyası, Tekstil Makinalarının Modernizasyonu Şart, No. 2, İst. 1984.
- Dünya-Ekonomi, Politika G., Türk Tekstil Sanayii'nin Sürekli Modernizasyona İhtiyacı var, 5 Aralık 1986, İst.
- Dünya-Ekonomi, Politika G., AT Üyeliği Öncesinde Tekstil Sanayinin Teknik Sorunları, 25-28 Ağustos 1987, İst.
- Kiralama Konusunda:
- ÖZDEMİR M., Kiralama Yöntemi: Dünyada ve Türkiye'deki Uygulamaları, (Basılmamış Doktora Tezi), I.Ü. Sos. Bil. Ens. 1984, İst.
- REİSOĞLU S., Hukuki Açıdan Finansal Kiralama Kanunu ve Değerlendirilmesi, Finansal Kiralama Semineri, Nisan 1986, İst.
- Finansal Kiralama Kanunu'nun Teşviklerden Yararlanma ve Gümrük Vergilerine İlişkin Hükümleri, (Md. 28-29).
- Kiralama Yolu ile İthalat, (LDTM'nin İthalat Yönetmeli-ğinin Finansal Kiralama ile İlgili Maddesi, 26 Aralık 1985, R.G.).
- Finansal Kiralama (Leasing), İkt. Bankası Yay., No. 3, Şubat 1986, İst.
- Finansal Kiralama Dosyası, ITO Yay., Ekim 1987, İst.

(*) Bu konuda bkz. "Endüstride Kiralama - Satın Alma Kararlarının Önemi", Endüstri Müh. Der., İTÜ İşletme Fak. Yay. No. 20. Burada kiralama ile satın alma arasında karşılaştırmalı bir örnek verilerek, kiralamanın satın almaya oranla daha ucuza geldiği kanıtlanmıştır.

Dünya Tekstil ve Giyim Üretimi ve Ticaretindeki Gelişmeler ve Türkiye'nin Durumu

Erol ÖZENÇ
İGEME Uzmanı

Dünya tekstil ticaretine bakıldığı zaman, Batı Almanyanın ihracatta hala en büyük olduğu ve ABD'nin Batı Almanya ile birlikte en büyük ithalatçı oldukları görülecektir. Öte yandan dünya giyim ticaretinde ise, Hong Kong önde gelen ihracatçı olarak İtalya'ya geçmiştir. Hemen hemen dünya giyim ithalatının üçte biri ABD'ye yapılmaktadır. 1986 yılı ABD ve Batı Avrupa tekstili için çok iyi bir yıl olmuştur. Asya'da ise muhtelif olaylar cereyan etmiştir. Türkiye'ye gelince, ülkemizin tekstil ve giyim konusunda sahip olduğu potansiyel ise görmemezlikten gelinemez.

When one looks at world trade in textiles, it will be observed that West Germany is still the biggest in exports, and U.S.A., together with West Germany are the biggest importers. On the other hand, in world clothing trade, Honi-Kong has surpassed Italy as the outstanding exporter. Almost one third of the world's total clothing imports is being made into U.S.A.

The 1986 has been a very good year for us textiles, and for West Europe as well. In Asia, different events have taken place.

As for Turkey, one can not underestimate the potential she has in textiles and clothing.

1. DÜNYA TEKSTİL İHRACATI VE İTHALATI

1.1. Batı Almanya İhracatta Hâlâ En Büyük

Tablo 1, 1979 ve 1985 yıllarında dünyanın önde gelen tekstil ithalatçı ve ihracatçı ülkelerini göstermektedir.

Tablo 1- Dünyanın Önemli Tekstil İthalatçı ve İhracatçı Ülkeleri, 1979 ve 1985

	1979		1980	
	Değer (Milyar \$)	Dünya Ticaretindeki % Payı	Değer (milyar \$)	Dünya Ticaretindeki % Payı
İHRACAT				
B. Almanya	6.0	12.1	6.0	10.8
Japonya	4.0	8.1	4.9	8.8
İtalya	4.2	8.5	4.7	8.5
Çin	2.3	4.6	3.6	6.5
Hong Kong	1.4	2.8	3.0	5.4
Bel. - Lük.	3.2	6.5	3.0	5.4
Fransa	3.2	6.5	2.9	5.2
Güney Kore	1.8	3.6	2.5	4.5
Taiwan	1.6	3.2	2.4	4.3
A.B.D.	3.2	6.5	2.1	0.2
Türkiye (*)	—	—	2.1	0.2
TOPLAM	30.0	62.3	35.3	64.3
İTHALAT				
A.B.D.	2.3	4.6	5.0	9.0
B. Almanya	6.4	12.9	5.0	9.0
Hong Kong	2.4	4.8	4.3	7.8
İngiltere	3.6	7.3	3.9	7.0
Fransa	3.8	7.7	3.4	6.1
Çin	0.4	0.8	2.8	5.1
İtalya	2.3	4.6	2.5	4.5
Japonya	2.0	4.0	1.9	3.4
Hollanda	2.1	4.2	1.8	3.2
Bel. - Lük.	2.1	4.2	1.7	3.1
TOPLAM	27.4	55.2	32.3	58.3
Top. DünTic.	49.6	100.0	55.4	100.0

Kaynak: GATT, International Trade, 1985-86

(*) : T.C. Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı

Batı Almanya, hâlâ dünyanın en büyük tekstil ihracatçısıdır. Ancak 1985, 1979'a oranla dünya ihracatındaki payı bir miktar azalmıştır. 1979'dan bu yana, Japonya dünyanın ikinci en büyük ihracatçısı olarak İtalya'ya geçmiştir. Öte yandan İtalya da gelişen ülkelerden yapılan ihracata rağmen dış ticaretin büyük bir bölümünü elinde tutmuştur. Örneğin Çin'den yapılan ihracatta büyük artışlar kaydedilmiş ve bu ülkenin 1985 yılında 1979 yılına oranla dünya ihracatındaki payı yaklaşık % 50 artarak dünya dördüncülüğünü muhafaza etmiştir. Bu arada Hong Kong da, ihracatını 1979'a oranla iki mislinden fazla artırarak, dünya beşinciliğine yükselmiş-